

USTAWA
O MNIEJSZOŚCIACH NARODOWYCH
REPUBLIKI LITEWSKIEJ

2024 Wilno

ROZDZIAŁ I
POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 1. Cel ustawy

Celem niniejszej ustawy jest ustanowienie praw i obowiązków osób należących do mniejszości narodowych oraz obowiązków państwa w zakresie tworzenia warunków dla zachowania i promowania zwyczajów, tożsamości kulturowej i językowej mniejszości narodowych.

Artykuł 2. Podstawowe pojęcia niniejszej ustawy

1. **Osoba należąca do mniejszości narodowej**, w rozumieniu ustawy, to obywatel Republiki Litewskiej zamieszkały na terytorium Republiki Litewskiej, który posiada tożsamość narodową odmienną od tożsamości większości narodowej i dąży do jej zachowania.

2. **Wspólnota narodowa** - zorganizowana grupa osób należących do mniejszości narodowej, zjednoczona pragnieniem zachowania tożsamości narodowej, reprezentująca interesy osób należących do mniejszości narodowej w odniesieniu do integracji mniejszości narodowych ze społeczeństwem litewskim, zachowania tożsamości narodowej oraz współpracy międzykulturowej.

3. **Mniejszość narodowa** - grupa obywateli Republiki Litewskiej charakteryzująca się następującymi cechami: zamieszkiwanie na terytorium Republiki Litewskiej, posiadanie długotrwałych, silnych i trwałych więzi z Republiką Litewską, mniej liczebna od pozostałej części ludności Republiki Litewskiej, zjednoczona w pragnieniu zachowania swojej tożsamości narodowej.

4. **Tożsamość narodowa** - swobodnie wybrana przez daną osobę identyfikacja z narodowością jednego z jej rodziców lub dziadków, oparta na całości cech narodowościowych - kulturze, języku, zwyczajach - lub na co najmniej jednej z tych cech.

5. **Język mniejszości** - język inny niż język państwowy używany jako język ojczysty przez osoby należące do mniejszości narodowej.

Artykuł 3. Podstawowe zasady ochrony praw i wolności osób należących do mniejszości narodowych

Poniższe zasady są stosowane w celu zapewnienia praw i wolności osób należących do mniejszości narodowych:

1) niepodzielność praw - prawa kulturalne, obywatelskie, polityczne, społeczne i ekonomiczne przysługujące członkom mniejszości narodowych są jednakowo szanowane, ważne i ściśle ze sobą powiązane;

2) Promowanie różnorodności kulturowej - zapewnienie poszanowania tożsamości kulturowej i językowej mniejszości narodowych, promowanie współpracy międzykulturowej oraz umożliwienie każdej osobie należącej do mniejszości narodowej zachowania i rozwijania swojej tożsamości narodowej;

3) Koordynacja i współpraca - wspólnoty narodowe, organizacje pozarządowe i inne organizacje działające w obszarze praw mniejszości uczestniczą w konsultacjach podczas przyjmowania i zmiany ustawodawstwa, jak i podczas podejmowania innych decyzji związanych z prawami mniejszości.

Artykuł 4. Prawo wyboru przynależności do mniejszości narodowej

1. Każda osoba należąca do mniejszości narodowej ma prawo do dokonania swobodnego wyboru przynależności do mniejszości narodowej, przy czym nie może być stawiana w gorszej sytuacji w wyniku swojego wyboru lub korzystania z praw z tym wyborem związanych.

2. Nikt nie może być zmuszany do udowodnienia swojej przynależności do mniejszości narodowej, do publicznego ujawnienia swojej tożsamości narodowej lub do zrzeczenia się przynależności do mniejszości narodowej.

3. Dane dotyczące narodowości osoby należącej do mniejszości narodowej są zmieniane w aktach stanu cywilnego, usuwane z aktów stanu cywilnego lub uzupełniane danymi dotyczącymi narodowości zgodnie z procedurą ustanowioną w Ustawie o rejestracji aktów stanu cywilnego Republiki Litewskiej.

ROZDZIAŁ II UŻYWANIE JĘZYKÓW MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH

Artykuł 5. Prawo do używania języka mniejszości narodowej

1. Każda osoba należąca do mniejszości narodowej ma prawo do swobodnego i nieograniczonego używania swojego języka, prywatnie, publicznie, ustnie oraz pisemnie.

2. Korzystając z prawa, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, należy przestrzegać przepisów regulujących używanie języka urzędowego.

ROZDZIAŁ III EDUKACJA DLA MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH

Artykuł 6. Prawo do edukacji w języku mniejszości narodowej

1. Osoba należąca do mniejszości narodowej ma prawo do nauki w języku mniejszości narodowej w szkołach ogólnokształcących i nieformalnych zgodnie z formalnymi oraz nieformalnymi programami edukacyjnymi ustanowionymi w Ustawie o oświacie Republiki Litewskiej i innych aktach prawnych regulujących edukację.

2. W szkołach ogólnokształcących i nieformalnych, które realizują programy edukacyjne zgodnie z dwustronnymi lub wielostronnymi umowami międzynarodowymi Republiki Litewskiej z krajami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, proces edukacyjny będzie prowadzony w języku mniejszości narodowej, zgodnie z postanowieniami tych umów.

Artykuł 7. Prawo do zakładania niepaństwowych placówek edukacyjnych

Osoby należące do mniejszości narodowych mają prawo do zakładania niepaństwowych szkół oraz innych placówek edukacyjnych, które zapewniają nauczanie, w tym edukację w języku mniejszości narodowej, zgodnie z procedurą ustanowioną przez prawo.

Artykuł 8. Krajowa Rada Oświaty Mniejszości

1. Rada Oświaty Mniejszości Narodowych przyczynia się do zapewnienia realizacji funkcji pełnionych przez instytucje państwowe w zakresie oświaty mniejszości narodowych. Rada jest kolegialnym organem doradczym działającym publicznie.

2. Rada Oświaty Mniejszości Narodowych składa się z przedstawicieli Ministerstwa Oświaty, Nauki i Sportu Republiki Litewskiej, Ministerstwa Kultury Republiki Litewskiej, instytucji upoważnionej przez Rząd Republiki Litewskiej odpowiedzialnej za realizację polityki dotyczącej mniejszości narodowych (dalej - upoważniona instytucja), przedstawicieli szkół założonych przez osoby należące do mniejszości narodowych, innych podmiotów świadczących usługi edukacyjne, wspólnot narodowych, organizacji pozarządowych działających w dziedzinie realizacji praw mniejszości narodowych, a także naukowców. Regulamin i skład Krajowej Rady Oświaty Mniejszości Narodowych zatwierdza Minister Edukacji, Nauki i Sportu.

3. Krajowa Rada Edukacji Mniejszości:

1) składa wnioski dotyczące edukacji mniejszości narodowych;

2) doradza instytucjom państwowym i samorządowym w kwestiach związanych z edukacją osób należących do mniejszości narodowych;

3) doradza instytucjom państwowym i samorządowym w opracowywaniu i aktualizowaniu treści oraz planów edukacyjnych, we wdrażaniu restrukturyzacji sieci podmiotów świadczących usługi edukacyjne, w optymalizacji, restrukturyzacji lub likwidacji szkół ogólnokształcących i placówek wychowania przedszkolnego oraz w reorganizacji ich struktury, w przypadkach gdy dotyczy to edukacji osób należących do mniejszości narodowych.

ROZDZIAŁ IV

KULTURA MNIEJSZOŚCI I ROZPOWSZECHNIANIE INFORMACJI

Artykuł 9. Prawo do zachowania i rozwoju kultury, zwyczajów i języka

1. Osoby należące do mniejszości narodowych i wspólnot narodowych mają prawo do zachowania i rozwoju swojej kultury, obyczajów i języka.

2. Instytucje państwowe oraz samorządowe finansują ze środków budżetowych projekty kulturalne mające na celu integrację mniejszości narodowych ze społeczeństwem litewskim, promocję i rozwój kultury, zwyczajów, języka lub współpracy międzykulturowej.

Artykuł 10. Media mniejszościowe

1. Osoby należące do mniejszości narodowych mają prawo do tworzenia środków masowego przekazu oraz do wykorzystywania ich w celu rozpowszechniania informacji w języku mniejszości narodowej.

2. Korzystając z prawa, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, należy przestrzegać wymogów i zakazów określonych w ustawie o informacji publicznej Republiki Litewskiej.

3. Państwo wspiera projekty kulturalne i edukacyjne producentów informacji publicznej mniejszości narodowych zgodnie z procedurą ustanowioną w ustawie o informacji publicznej.

ROZDZIAŁ V

REPREZENTACJA MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH

Artykuł 11. Korzystanie z wolności obywatelskich i politycznych

1. Osoby należące do mniejszości narodowych mają prawo, zgodnie z procedurą określoną w ustawie, do tworzenia wspólnot narodowych, partii politycznych, stowarzyszeń oraz do zakładania innych podmiotów o osobowości prawnej, jak i do uczestnictwa w sprawach kulturalnych, społecznych, gospodarczych, edukacyjnych itp. na szczeblu wspólnotowym, gminnym, państwowym lub międzynarodowym.

2. Osoby należące do mniejszości narodowych i wspólnot narodowych mają prawo do uczestniczenia w działalności krajowych i międzynarodowych organizacji pozarządowych, które nie są sprzeczne z prawem, suwerennością, integralnością terytorialną oraz bezpieczeństwem narodowym Republiki Litewskiej.

3. Władze publiczne zapewniają, aby liczba osób należących do mniejszości narodowych nie była sztucznie zmieniana lub aby granice okręgów wyborczych nie były zmieniane w celu wpływania na korzystanie z praw obywatelskich i politycznych osób należących do mniejszości narodowych.

Artykuł 12. Rada Wspólnot Narodowych

1. Prawo osób należących do mniejszości narodowych do decydowania w sprawach kulturalnych, społecznych, gospodarczych, oświatowych itp. gwarantuje Rada Wspólnot Narodowych. Rada jest kolegialnym organem doradczym, działającym publicznie, złożonym z przedstawicieli mniejszości narodowych oraz organizacji pozarządowych działających w zakresie realizacji praw mniejszości narodowych. Przedstawicielami Rady Wspólnot Narodowych mogą być osoby należące do mniejszości narodowej, których działalność, indywidualnie lub wspólnie z innymi osobami, nie narusza prawa Republiki Litewskiej, suwerenności, integralności terytorialnej i

bezpieczeństwa narodowego. Regulamin oraz skład Rady Wspólnot Narodowych zatwierdza Dyrektor upoważnionej instytucji.

2. Rada Wspólnot Narodowych:

1) reprezentuje interesy mniejszości narodowych przed organami i instytucjami państwowymi;

2) uczestniczy w procesie legislacyjnym oraz bierze udział w pracy komisji i grup roboczych zajmujących się kwestiami związanymi z wdrażaniem praw mniejszości;

3) doradza upoważnionej instytucji w kwestiach strategicznych związanych z zachowaniem tożsamości mniejszości narodowych i rozwojem ich kultury, a także w innych kwestiach związanych z udziałem w formułowaniu i wdrażaniu polityki dotyczącej mniejszości narodowych;

4) monitoruje wdrażanie międzynarodowego prawodawstwa i zobowiązań dotyczących mniejszości narodowych oraz przedkłada wnioski upoważnionemu organowi;

5) analizuje projekty ustaw i innych aktów prawnych, które przewidują uregulowanie kwestii mniejszości narodowych, przedstawia uwagi i propozycje dotyczące ich treści zgodnie z procedurą ustanowioną w Ustawie o ramach legislacyjnych Republiki Litewskiej;

6) przedstawia delegowanemu organowi propozycje dotyczących środków wdrażania ukierunkowanych programów na rzecz mniejszości narodowych oraz priorytetów w zakresie wsparcia organizacji pozarządowych działających w dziedzinie wdrażania praw mniejszości narodowych.

ROZDZIAŁ VI POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 13. Warunki korzystania z praw przez osoby należące do mniejszości narodowej oraz obowiązki tych osób

1. Osoba należąca do mniejszości narodowej może korzystać z praw określonych w niniejszej ustawie indywidualnie lub wspólnie z innymi osobami.

2. Żadne z postanowień niniejszej ustawy nie może być interpretowane jako przyznające prawo do angażowania się w działania lub dokonywania czynów sprzecznych z suwerennością, integralnością terytorialną i bezpieczeństwem narodowym państwa lub z podstawowymi zasadami prawa krajowego i międzynarodowego.

3. Korzystając ze swoich praw, wolności i obowiązków, osoby należące do mniejszości narodowej przestrzegają Konstytucji Republiki Litewskiej, ustaw oraz innych aktów prawnych, chroniąc i szanując suwerenność i integralność terytorialną Państwa oraz nie naruszając praw i wolności innych osób.

4. W ramach realizacji praw osób należących do mniejszości narodowych zabronione jest podleganie do nienawiści narodowej, rasowej, religijnej, społecznej, przemocy, zniesławienia lub dezinformacji.

5. Tworzenie i działalność wspólnot etnicznych i organizacji pozarządowych działających w zakresie realizacji praw mniejszości narodowych nie może być sprzeczna z Konstytucją i ustawą.

Artykuł 14. Kształtowanie i realizacja polityki Państwa w dziedzinie mniejszości narodowych

1. Ministerstwo Kultury formułuje politykę państwa w dziedzinie mniejszości narodowych, organizuje, koordynuje i kontroluje jej realizację.

2. Upoważniony organ uczestniczy w formułowaniu i realizacji polityki państwa w dziedzinie mniejszości narodowych oraz nadzoruje wykonanie niniejszej ustawy i związanych z nią aktów prawnych.

3. Instytucje państwowe i samorządowe, przygotowując dokumenty planowania operacyjnego, powinny przewidzieć środki mające na celu promowanie integracji mniejszości narodowych ze społeczeństwem litewskim, wspieranie i rozwój kultury, zwyczajów, języka oraz współpracy międzykulturowej mniejszości narodowych.

4. Państwo finansuje działalność podmiotów publicznych, w których prawa właściciela, jak i udziałowca są wykonywane przez uprawniony organ.

Artykuł 15. Współpraca międzynarodowa w zakresie mniejszości narodowych

Republika Litewska deklaruje współpracę z innymi państwami z wyjątkiem krajów uznanych za terrorystyczne oraz sponsorujące terroryzm, jak i z organizacjami międzynarodowymi w celu zapewnienia praw osób należących do mniejszości narodowych. Instytucje państwowe, zgodnie z kompetencjami ustanowionymi przez ustawodawstwo, nadzorują realizację zobowiązań międzynarodowych w dziedzinie mniejszości narodowych i przygotowują sprawozdania z realizacji zobowiązań.

Artykuł 16. Wejście w życie i wykonanie ustawy

1. Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 r., z wyjątkiem ust. 2 niniejszego artykułu.

2. Rząd Republiki Litewskiej lub upoważniony organ, Minister Edukacji, Nauki i Sportu, przyjmie akty prawne wdrażające niniejszą ustawę do dnia 31 grudnia 2024 r.

Niniejszym ogłaszam następującą ustawę przyjętą przez Sejm Republiki Litewskiej.

Prezydent Republiki Litewskiej

[<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/5c4581b1f63611ee97d7f4f65208a4ec?positionInSearchResults=1&searchModelUUID=7bc672f6-bc48-44b4-809d-dd59580940d3>]